

Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. – 2018. – № 1. – С. 113-118.

УДК 378.011.3-051:373.3.091.26-056.2

Ольховська І. І.

студент групи ПО-1м(3),

Лалак Н. В.,

к. пед. н., доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,

Мукачівський державний університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Проблема навчання дітей з освітніми потребами набуває в Україні сьогодні особливої актуальності. Інклюзивна освіта стає доступною для школярів з різними нозологіями, адже право на рівний доступ до якісної освіти та навчання за місцем проживання в умовах загальноосвітнього закладу – це право всіх дітей. Впровадження інклюзивної освіти зумовлює необхідність подальшої модернізації вищої педагогічної освіти і забезпечення спеціальної підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів для роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзії.

На основі аналізу наукових джерел щодо формування готовності вчителів до різних видів професійної діяльності (Д. Біда, Л. Бродська, М. Бубнова, І. Гавриш, С. Доценко, Г. Ковтонюк, О. Лівшун, А. Ліненко, І. Манькусь, І. Міщук, Т. Пушкар, Л. Семенець, О. Серняк, О.Тутова, П. Харченко та ін.) констатовано, що в сучасній науці створено передумови для вирішення порушеної проблеми, яка, однак, залишається актуальною та маловивченою у контексті пошуку шляхів підвищення рівня готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Значний інтерес для нашого дослідження становлять наукові розвідки педагогів, психологів, вчителів-практиків, в яких започатковано розв'язання вищезазначених питань (Л. Антонюк, Я. Баранець, В. Гладуш, І. Демченко, Г. Косарева, О. Мартинчук, Л. Прядко, Т. П'ятакова, І. Хафізуліна, Ю. Шумиловська та ін.). Теоретичні та практичні аспекти оцінювальної діяльності вчителя в інклюзивному класі знаходимо у працях О. Гаяш, А. Колупаєвої, Т. Сак, Л. Савчук, З. Шевців, І. Юхимець, Л. Яценюк та ін.

Інклюзивна компетентність сучасного педагога складається, на нашу думку, з психологічної та професійної складової. Так до психологічної готовності можна віднести емоційне прийняття дітей з різними типами порушень у розвитку (прийняття – відторгнення); готовність фахівця залучати дітей з різними типами порушень до діяльності на уроці; задоволеність власною педагогічною діяльністю. Структура ж професійної готовності наступна:

інформаційна готовність; володіння педагогічними технологіями; знання основ психології та корекційної педагогіки; знання індивідуальних відмінностей дитини; знання індивідуальних особливостей дітей з різними порушеннями у розвитку; готовність до професійної взаємодії і навчання, готовність педагогів моделювати урок і оцінювати навчальні досягнення дітей з особливими освітніми потребами.

В Концепції Нової української школи зазначено, що в сучасній школі змінюється загальна мета оцінювання – вона перестає бути лише інструментом оцінювання успішності учня, а стає засобом навчання для вчителя також [4]. Варто зазначити, що проблема формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти є складною, багатоаспектною, міждисциплінарною і розглядається в контексті філософського, соціологічного, психологічного, педагогічного та соціально-педагогічного знання.

Готовність учителя до оцінювальної діяльності ми розглядаємо як складну професійну та особистісну інтегративну характеристику педагога, що забезпечує виявлення та аналіз рівнів розвитку основних груп компетентностей учнів (ключових, предметних, міжпредметних, їх відповідності поставленій меті, коректне формулювання оціночних суджень, аналіз і усвідомлення результатів власної професійної діяльності).

Аналіз літератури з проблеми дослідження [1; 3; 5] дає підстави стверджувати, що готовність майбутнього вчителя початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти передбачає інтеграційну єдність таких компонентів: мотиваційний (особистісно-ціннісна вмотивованість майбутнього учителя початкових класів до творчої організації взаємодії з дітьми, які мають особливі освітні потреби; об'єктивне й толерантне ставлення до оцінювання компетентностей учнів з різним нозологіями); когнітивний (психолого-педагогічні та соціально-педагогічні знання майбутнього фахівця в галузі інклюзивної освіти, а також знання щодо прогнозування, планування та організації оцінювальної діяльності в умовах інклюзії відповідно до поставлених педагогічних цілей і завдань); діяльнісний (володіння методикою оцінювання ключових, предметних та міжпредметних компетентностей молодших школярів, використання можливостей оцінювальної діяльності з метою підвищення рівня соціалізації дітей з особливими освітніми потребами); рефлексивний (сформована потреба у рефлексії; наявність прагнень до самоосвіти, до професійного самоудосконалення).

Аналіз навчальних планів спеціальності 013 «Початкова освіта» та методичного забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти підтвердив, що основний контент навчального матеріалу, який засвоюють студенти, є одним із визначальних чинників формування їхньої професійної готовності. До прикладу, при вивченні дисциплін «Дидактика», «Основи інклюзивної педагогіки» майбутні фахівці оглядово знайомляться з особливостями оцінювання навчальних досягнень молодших школярів з різними нозологіями в умовах інклюзії (теми: «Критерії оцінювання навчальних досягнень», «Портфоліо дитини з ООП»). У зв'язку із цим

необхідною є корекція на основі контекстного підходу змісту навчальних дисциплін щодо формування у майбутніх фахівців уявлень про специфіку оцінювальної діяльності навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами.

Таким чином, інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг та реального забезпечення рівного доступу всіх громадян до якісної освіти, зокрема і дітей з особливими освітніми потребами. В контексті сьогодення зростають вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи як провідних суб'єктів освітньої діяльності в інклюзивному середовищі. Ми вважаємо, що для ефективного впровадження в Україні ідей інклюзії необхідно удосконалити процес підготовки майбутніх педагогів, уносячи відповідні акценти в дисципліни і вводячи спецкурси по такому напрямку, припускаючи формування інклюзивної компетентності у всіх майбутніх учителів на основі досвіду реалізації ідей компетентнісного підходу у вищій школі.

Список використаних джерел

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : [навч.-метод. посіб.] / Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. – К. : ФОП Придатченко П.М., 2007. – 128 с.
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2010. – №34-35-36.
3. Лалак Н. В. Шляхи впровадження інклюзії в роботу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Лалак // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород : УжНУ, 2012. – Випуск 25. – С.107-108.
4. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під.заг. ред. Бібік Н.М.– К.: ТОВ «Видавничийдім «Плеяди», 2017. – 206с
5. Савчук Л. Компетентнісний підхід у підвищенні кваліфікації педагогів до запровадження інклюзивної моделі навчання дітей з ООП / Л. Савчук // Нова педагогічна думка. – 2010. – №1. – С. 98-101.

УДК 378:373.3.011.3-051(043.2)

Пинзеник О.М.,
канд. пед. наук, доц.,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

**ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА-ПОЧАТКІВЦЯ В
УМОВАХ ЗДО**

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>